

АКТИ РЕАЛІЗАЦІЇ ЮРИДИЧНИХ ПРАВ І ОБОВ'ЯЗКІВ ЯК ЕЛЕМЕНТ МЕХАНІЗМУ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ

Anatoliy Kostruba

► To cite this version:

Anatoliy Kostruba. АКТИ РЕАЛІЗАЦІЇ ЮРИДИЧНИХ ПРАВ І ОБОВ'ЯЗКІВ ЯК ЕЛЕМЕНТ МЕХАНІЗМУ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ. "Теорія і практика застосування чинного вітчизняного і міжнародного законодавства в сучасних умовах" Міжнародна наукова практична конференція, Feb 2011, Odessa, Ukraine. pp.28-29. <hal-02566387>

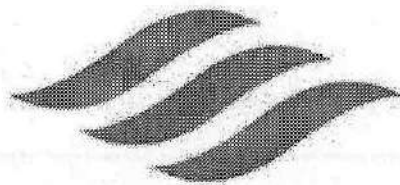
HAL Id: hal-02566387

<https://hal.science/hal-02566387>

Submitted on 5 Aug 2020

HAL is a multi-disciplinary open access archive for the deposit and dissemination of scientific research documents, whether they are published or not. The documents may come from teaching and research institutions in France or abroad, or from public or private research centers.

L'archive ouverte pluridisciplinaire **HAL**, est destinée au dépôt et à la diffusion de documents scientifiques de niveau recherche, publiés ou non, émanant des établissements d'enseignement et de recherche français ou étrangers, des laboratoires publics ou privés.

Причорноморська
Фундація
Права

ПРИЧОРНОМОРСЬКА ФУНДАЦІЯ ПРАВА

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Теорія і практика застосування чинного вітчизняного та міжнародного законодавства в сучасних умовах» м. Одеса, 12-13 лютого 2011 р.

Частина I

Одеса 2011

УДК 34.01 (083)
ББК Х511я431

Теорія і практика застосування чинного вітчизняного та міжнародного законодавства в сучасних умовах: Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (м. Одеса, Україна, 12-13 лютого 2011 р.). – Одеса : у 3-х частинах. – Одеса: ГО «Причорноморська фундація права», 2011. – ч. 1. – 124 с.

У збірнику містяться матеріали, подані на Міжнародну науково-практичну конференцію «Теорія і практика застосування чинного вітчизняного та міжнародного законодавства в сучасних умовах».

Для студентів, аспірантів, викладачів, науковців юридичних вищих навчальних закладів, представників судових та інших правозастосовчих органів держави, адвокатів, представників юридичних громадських організацій.

УДК 34.01 (083)
ББК Х511я431

Усі матеріали подаються у авторській редакції.

Погляди авторів, викладені в цьому збірнику, необов'язково відображають позицію організаторів Міжнародної науково-практичної конференції «Теорія і практика застосування чинного вітчизняного та міжнародного законодавства в сучасних умовах».

Справедливість знаходить своє переосмислення в різних врегульованих правових сферах. При цьому, як вважає А.І. Екімов, здобуваючи юридичну специфіку, справедливість не втрачає притаманних їй якостей. Правильно буде сказати, що вимога справедливості, виражена через право, виступає і як моральна, і як правова вимога [3, с. 96]. Причому, якби вона перестала бути справедливою з погляду моралі, то і будучи вираженою у праві, також не була б справедливою. Отже, справедливість, що виражається в праві, є етико-юридичним феноменом [2, с. 59 – 66].

Усвідомлення справедливості є складовим елементом внутрішнього переконання особистості в необхідності дотримання правових норм. Це усвідомлення дає можливість зрозуміти суспільно-необхідний зміст вимог правових норм, оцінити належним чином поведінку конкретних суб'єктів, обрати морально-оптимальний варіант власної поведінки. Як зазначає французький вчений Ж. Гурвіч «Термін справедливість використовується сьогодні у двох значеннях: з одного боку, як реалізація існуючого закону, і з іншого – як ідеальний елемент в законі, та ідея, якій закон прагне сприяти» [1, с. 63]. Отже, маємо дві сторони справедливості: перша вимагає виконання правила, дотримання норми, друга – є відображенням внутрішнього змісту закону.

Література:

1. Гринберг Л.Г., Новиков А.И. Критика современных буржуазных концепций справедливости. – Л.: Наука, 1977. – 189 с.
2. Зеленецкий В.С. Принципы государственного обвинения и их роль в охране прав и законных интересов обвиняемого // Социальная справедливость охраны прав обвиняемого: Межвуз сб. науч. тр. – Кемерово: Кемер. госуд. ун-т, 1989. – С. 59–66.
3. Экимов А.И. Справедливость и социалистическое право. – Л.: Изд-во Ленингр. ун-та, 1980. – 120 с.
4. Иеринг Р. Цель в праве. – СПб, 1881. – Т.1. – 412 с.
5. Козлихин И.Ю. Позитивизм и естественное право // Государство и право. – 2000. – №3. – С. 6.
6. Лившиц Р.З. Право и закон в социалистическом правовом государстве // Советское государство и право. – 1989. – №3. – С. 17.
7. Нерсисянц В.С. Право: многообразие определений и единство понятия // Советское государство и право. – 1983. – №10. – С. 29.
8. Оноре Т. Про право: Короткий вступ. – К.: Сфера, 1997. – 124 с.
9. Явич Л.С. Право и общественные отношения (Основные аспекты содержания и формы советского права). – М.: Юрид лит., 1971. – 152 с.

Коструба А.В.

*доцент кафедри цивільного і трудового права
Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського
м. Сімферополь, Україна*

АКТИ РЕАЛІЗАЦІЇ ЮРИДИЧНИХ ПРАВ І ОБОВ'ЯЗКІВ ЯК ЕЛЕМЕНТ МЕХАНІЗМУ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ

Одним з елементів механізму правового регулювання є акти реалізації юридичних прав та обов'язків. Вони представляють собою юридично значимі дії суб'єктів із здійснення прав та обов'язків, що впливають з конкретних правових відносин. Поза юридичними відносинами можливо тільки здійснення деяких заборон на активну поведінку, тобто виконання пасивних юридичних обов'язків. Реалізація суб'єктивних юридичних прав, пов'язаних з активною поведінкою уповноваженої особи поза юридичними відносинами, маловірогідна. Як приклад реалізації права поза юридичними відносинами можна навести здійснення абсолютних прав, перш за все права власності. Але, будучи членом суспільства і громадянином своєї держави, власник здійснює своє право, з од-

ного боку, дотримуючись низки заборон, а з другого – вступаючи в юридичні відносини з оточуючими його суб'єктами.

Цікава позиція про неподільність правовідносин та актів реалізації юридичних прав та обов'язків належить правознавцям В.М. Кудрявцеву та В.П. Казимирчуку. Юридичний механізм правового регулювання вони представляють у вигляді взаємозв'язку двох елементів: юридичних норм та правових зв'язків (у тому числі й правовідносин). Правовідносини, на думку авторів, це більш вузька за значенням категорія – конкретний правовий зв'язок, у якому право однієї особи жорстко пов'язано з обов'язком іншої. Категорія «правовий зв'язок» – ширша і виражає взаємодію уповноваженої особи не тільки з конкретною зобов'язаною особою (як у правовідносинах), а у складну сукупність зв'язків з усіма іншими членами суспільства, в тому числі й тими, хто не здійснює активної поведінки. «при цьому, залежно від обсягу правового регулювання, реалізація може завершитись вже на рівні правового зв'язку (конституційні права, право власності). В інших випадках правовий зв'язок, який виникає при опосередкуванні юридичних норм у суб'єктивних правах, може бути лише етапом у соціальній дії права, на якому його характер ще не може розкритися повністю, бо самі особливості відносин, що підпадають під сферу дії права, передбачають наявність, як мінімум, двох суб'єктів, тому потрібен наступний етап – реалізація права у правовідносинах». Акти правореалізації дуже схожі з правовою поведінкою, або, навіть можна казати, що є її видом. Це має дуже велике значення, оскільки, правова поведінка, як ми зазначали вище, як правило, є юридичним фактом, а тому і акти правореалізації будучи видом правової поведінки є юридичними фактами самі по собі. Сучасна вітчизняна юридична наука, проаналізувавши здобутки попередників, правовою поведінкою називає соціально значимі, свідомі вчинки суб'єктів права, що передбачені нормами права та контрольовані їх волею, які спричиняють юридичні наслідки. Зокрема, О. Скакун зазначає, що правова поведінка – це соціальна поведінка особи (дія чи бездіяльність) свідомо-вольового характеру, врегульована нормами права, що спричиняє юридичні наслідки. Поведінка людей в юридичній сфері безпосередньо пов'язана з правовою регламентацією, із закріпленням в нормах чинного права. І тому правова поведінка завжди є об'єктом «спостереження» з боку державних органів, покликаних контролювати наше життя в інтересах самого суспільства. Сутність впливу права на суспільні відносини полягає в тому, що воля держави, надаючи суспільним відносинам правову структуру, спрямовує зв'язки між людьми в необхідне русло. Даний вплив здійснюється безпосередньо в результаті правомірної поведінки учасників суспільних відносин. Так, встановлюються суб'єктивні, об'єктивні й умови господарських зв'язків, правова норма вже визначає спрямованість суспільних відносин. Однак тільки визначає, а впорядкування суспільних відносин можливе лише тоді, коли суб'єкти починають діяти згідно з вимогами даної правової норми. Упорядковані, скоординовані суспільні відносини набувають виду відповідної системи. З'являється можливість говорити про певний порядок взаємодії елементів. Закріплюючи юридичні факти, право «прив'язує» моделі поведінки до реальності, до тих умов, в яких вони мають реалізуватися. Вони виступають як своєрідне «ядро» в системі суспільних відносин, як така підсистема, спираючись на яку право здійснює трансформацію всього масиву зв'язків. Від повноти системи юридичних фактів безпосередньо залежить своєчасність і точність правової реакції.

Також, слід звернути увагу на нетотожність поняття «реалізація правових норм» з іншим за змістом процесом – реалізацією права як такого, під якою розуміють усі шляхи набуття ним властивостей позитивного утворення, переведення його з модусу лише потенційно можливих у даному соціумі юридичних форм, з рівня природного права на рівень реального чинника суспільного життя. Зокрема, для країн, що входять до романо-германської правової сім'ї згаданий процес пов'язаний передусім з фіксацією правових норм у нормативно-правових актах та договорах з визнанням державою правової природи деяких звичаїв.